

5 SEQÜÈNCIES DIDÀCTIQUES PER APRENDRE GRAMÀTICA

Responent als resultats de la recerca que hem desenvolupat, elaborem un model d'intervenció a l'aula d'arrel socioconstructivista que posi els alumnes en situació de comunicar-se per aprendre i possibiliti oportunitats diverses d'aprenentatge i per tant de participació d'aprenents amb habilitats diverses. Que constitueixi també un instrument d'avaluació formativa i un espai per a la reflexió i la recerca al voltant de què aprenen els alumnes quan s'ensenya gramàtica. Aquest model articula sempre un conjunt de tasques orientades a tres possibles objectius: comunicar-se, analitzar els usos lingüístics i conèixer el sistema.

Uri Ruiz Bikandi, Oriol Guasch i Carmen Rodríguez-Gonzalo, Facultat de Ciències de l'Educació, UAB, 2013

Trabajar el escrito centrándose en la gramática
Fontich

¿Para qué usamos los tiempos verbales del pasado?
Rodríguez-Gonzalo

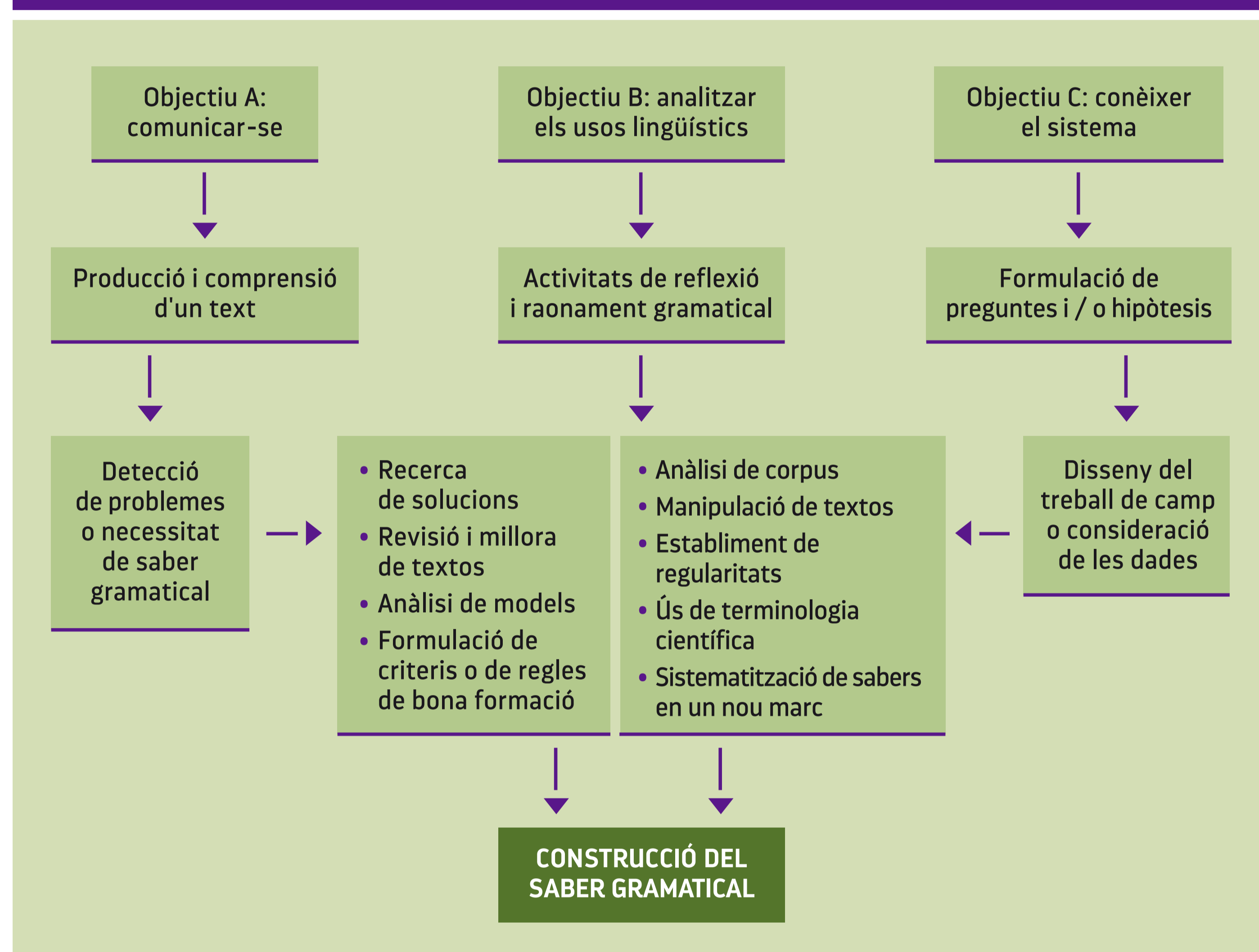

La relación entre conocimientos gramaticales y el aprendizaje de prácticas discursivas: el adjetivo como ejemplo
Rodríguez-Gonzalo i Zayas

La construcción del conocimiento gramatical en aprendices de educación primaria i secundaria: l'aprenentatge del verb
Casas, Durán, Fontich

CAMINS PER CONSTRUIR EL SABER GRAMATICAL SEGONS ELS OBJECTIUS QUE TINGUEM

La hipòtesi de la qual partim és que el funcionament de la llengua, en els diversos nivells apuntats (enunciatius, discursivotextuals, sintàctics, morfològics, lèxics), pot constituir un objecte de coneixement que interessi els estudiants si són ells mateixos que han de confrontar-s'hi per construir coneixement a través de processos actius de recerca (recollida de dades, observació, comparació, anàlisi, argumentació, sistematització, síntesi de resultats, etc.); tot això en col·laboració amb els companys i amb la guia del professor.

Camps, A., Milian, M., Guasch, O. i Ribas, T. (2005). Seqüències didàctiques per treballar la gramàtica a l'escola. Dins A. Camps (coord.), *Bases per l'ensenyament de la gramàtica* (pp.193-213). Barcelona. Graó.

La programació de llengua i literatura ha de partir de models didàctics que integrin les diferents habilitats lingüístiques i comunicatives amb la reflexió metalingüística i metaliterària (...) que creïn situacions on els nois i les noies hagin de formular-se preguntes i fer recerques per donar resposta a aquestes interrogants (...) que se centrin en l'activitat com a espai per motivar, aprendre i avaluar.

Duran, C. (2011). El currículum i la programació de llengua i literatura. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura* 54, 86-92.

Les característiques bàsiques dels projectes de treball es concreten i es defineixen en el model de seqüència didàctica (SD) (Camps, 1994), àmpliament experimentat a les aules de primària i secundària des de fa gairebé vint anys, com a instrument d'ensenyament i d'aprenentatge i també com a instrument de recerca per analitzar algun dels aspectes d'aquest procés complex en relació amb els continguts de llengua i literatura.

Milian, M. (2012). El model de seqüència didàctica vint anys després: Un model vàlid per ensenyar a aprendre i per aprendre a ensenyar. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* 57, 8-21.

Una gramàtica per a l'ensenyament o gramàtica pedagògica [...] ha de fer accessibles aquests coneixements [continguts i procediments] als aprenents amb l'objectiu que desenvolupin les seves capacitats verbals, és a dir una gramàtica que ofereixi al professorat i als alumnes eines per a l'activitat metalingüística

Camps, A. i Milian, M. (2017). Cap a una gramàtica per a l'ensenyament: definició i caracterització. *Caplletra* 63, 217-243.

Les intervencions sobre ensenyament de la gramàtica se centren habitualment en la parla del professor, la memorització i la resolució de tasques de resposta tancada.

Podem organitzar també per a l'estudi de la gramàtica intervencions que impliquin els alumnes en tasques diverses (d'observació, sistematització, escriptura, recollida de dades, comunicació, etc.)?

Es porten a terme seqüències en què l'atenció a aspectes gramaticals concrets articula el procés reflexiu centrant-se en a) subsistemes gramaticals i les relacions que els conceptes estableixen entre ells (per exemple, el subsistema dels temps verbals del passat), b) la manera com un determinat element gramatical opera en l'àmbit del text o de l'oració (per exemple, els connectors lògics o la noció de transitivitat), o bé c) en el contrast gramatical (entre llengües o entre dialectes); adoptem una aproximació formal, semàntica i pragmàtica davant dels continguts lingüístics i partim del saber dels infants i adolescents, activant-lo i fent-lo emergir.

Observem que els interrogants i les tasques proposades als alumnes per resoldre aquests interrogants (elaboració de material d'aula, disseny i buidatge d'una enquesta d'usos lingüístics, situacions de discussió en petit grup, etc.) ha estat clau per motivar els alumnes, en paraules d'un d'ells "encara que fos per estudiar gramàtica".

Com podem fer que aquesta manera de treballar tant la gramàtica com l'escriptura es generalitzin a les pràctiques habituals d'aula?

BIBLIOGRAFIA

